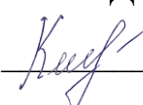

Комунальний заклад вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради
Факультет реабілітаційної педагогіки та соціальної роботи
Кафедра педагогіки та методик навчання

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

Навчання граматики англійської мови у початковій школі: методи і
стратегії

Виконала студентка групи ПОМ-2
спеціальності 013 Початкова освіта
Маринчак Марина Сергіївна
Керівник: Корнелюк Б. В.
Рецензент: Москвітіна Д.А.
Нормоконтроль Карпачов К. А.

Запоріжжя
2022 р.

Комунальний заклад вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради

Факультет реабілітаційної педагогіки та соціальної роботи
Кафедра педагогіки та методик навчання
Освітньо-кваліфікаційний рівень другий (магістерський) рівень
Спеціальність 013 Початкова освіта

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри Світлана ЛУПШОВИЧ
“___” _____ 20__ року

ЗАВДАННЯ
НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТКИ
МАРИНЧАК МАРИНИ СЕРГІЇВНИ

1. Тема магістерської роботи «Навчання граматики англійської мови у початковій школі: методи і стратегії». Керівник магістерської роботи Корнелюк Богдан Васильович, кандидат філологічних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін, затверджені наказом закладу вищої освіти від “11” жовтня 2021 року №327/од.

2. Строк подання студентом роботи 30.04.2022

3. Вихідні дані до магістерської роботи

Мета дослідження: на основі аналізу сучасних публікацій з методики, педагогіки та психології теоретично обґрунтувати та довести ефективність застосування комунікативного підходу у навчанні граматики англійської мови учнів початкових класів.

Об'єкт дослідження: процес навчання граматики англійської.

Предметдослідження: методичні прийоми та комунікативні техніки, які забезпечують ефективне навчання граматики у початковій школі.

Магістерська робота: 68 с., 1 табл., 43 джерела.

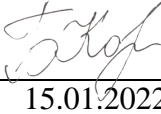
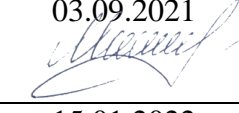

4. Зміст магістерської роботи:

- проаналізувати психолого-педагогічну та методичну літературу, яка пов'язана із темою дослідження;
- дати загальну характеристику особливостей та цілей навчання англійської мови у початковій школі;
- визначити роль граматики на уроках англійської мови у початкових класах;
- розглянути окремі методи та прийоми, що використовуються для навчання граматиці в межах комунікативного підходу;
- проаналізувати НМК “Wonderland Junior A”, виявивши специфіку подачі граматичної інформації;
- скласти плани-конспекти уроків на основі даного НМК і апробувати їх в ході пробного навчання учнів.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

У магістерській роботі подано 1 таблиця.

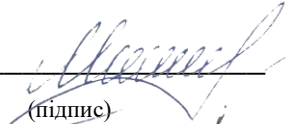
6. Консультанти розділів магістерської роботи

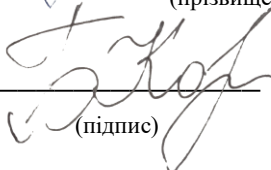
Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1. Теоретичні засади комунікативного підходу у викладанні граматики англійської мови у початковій школі.	Корнелюк Б. В., к.ф.н. доц.	27.02.2021 	27.02.2021
Розділ 2. Методичні особливості формування граматичних навичок.	Корнелюк Б. В., к.ф.н. доц.	03.09.2021 	03.09.2021
Розділ 3. Методика навчання граматиці англійської мови у початковій школі на основі комунікативного підходу.	Корнелюк Б. В., к.ф.н. доц.	15.01.2022 	15.01.2022

7. Дата видачі завдання 25.02.2021.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

з/п	Назва етапів магістерської роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Підготовчий.	01.09 – 15.09	Виконано
2.	Інформаційний.	16.09 – 30.09	Виконано
3.	Реконструктивний.	30.09 – 14.10	Виконано
4.	Пояснювальний.	14.10 – 21.10	Виконано
5.	Написання тексту.	21.10 – 09.12	Виконано
6.	Проходження процедури перевірки магістерської роботи на академічний плагіат (відповідно до Положення про запобігання академічного плагіату у комунальному закладі вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради від 27 січня 2020 року № 33).	11.03 – 15.03	Виконано
7.	Проходження процедури рецензування магістерської роботи.	16.03 – 25.03	Виконано
	Проходження процедури нормоконтролю щодо оформлення магістерської роботи.	25.05 – 02.06	Виконано
	Захист магістерської роботи.	червень 2022	Виконано

Студент Маринчак Марина Сергіївна
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи Корнелюк Богдан Васильович
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Сьогодні володіння англійською мовою – це не просто показник освіченості людини, але і практична необхідність, адже у сучасному світі, з його глобалізацією та численними можливостями, англійська мова використовується в якості «lingua franca» у всіх сферах життя.

Слід окремо зауважити, що потребу у володіння англійською відчують не лише дорослі. Сучасні діти прагнуть дивитися мультфільми в оригіналі, підлітки хочуть розуміти, про що говорять персонажі у комп'ютерних іграх та про що співають їхні улюблені виконавці, а молодь мріє про закордонні подорожі. Якщо в ХХ столітті англійську мову вчили лише тому, що вона була частиною шкільної програми, то в ХХІ столітті батьки намагаються віддати своїх дітей саме в школи з якісною мовною підготовкою, а багато дітей самі виявляють зацікавленість в іноземних мовах. І тому перед будь-яким вчителем стоїть дуже важливе завдання зберегти мотивованість своїх учнів. І з освітніх питань «Кого вчити?», «Для чого вчити?» і «Як навчати?» на передній план виходить останній. Варто обрати такий підхід, який сформував би комунікативну компетентність учнів та розвинув би їх уміння в усіх видах мовленнєвої діяльності. Думається, що такою стратегією може стати комунікативний підхід.

Комунікативний підхід (з англ. Communicative approach, Communicative Language Teaching) або комунікативну методику, почали впроваджувати ще в 70-х роках ХХ століття. На сьогодні цей підхід є найбільш популярним і використовується у всьому світі для навчання мови на всіх рівнях – від pre-A1 до C2. Саме комунікативний підхід визнаний провідним у концепції Нової української школи. По-перше, це зумовлено тим, що у сучасній школі основною метою навчання є формування мовленнєвої компетенції. Тобто для вчителя важливим є не освоєння учнями низки правил та певного набору слів; важливо, щоб після закінчення школи будь-який випускник був здатний

до міжкультурної комунікації. По-друге, комунікативний підхід передбачає вивчення мови на основі автентичних матеріалів, що сприяє зближенню того, про що йдеться у школі, з реальною мовленнєвою дійсністю. Більше того, всі сучасні зарубіжні навчально-методичні комплекси (далі НМК) розроблено саме з урахуванням комунікативного підходу. Такі всесвітньо відомі видавництва як OxfordUniversityPress, Cambridge UniversityPress, Pearson та McMillan щороку випускають нові методичні та навчальні матеріали, а також вдосконалюють вже опубліковані, щоб викладачі в усьому світі змогли обрати для себе та своїх учнів найбільш придатний підручник. Виходячи з вищесказаного, у нашому дослідженні аналітичний фокус спрямовано саме на комунікативну методику як одну із найбільш ефективних та перспективних.

Безліч сучасних досліджень доводять, що вивчення мови набагато ефективніше розпочинати у ранньому віці. Діти легше засвоюють новий для них матеріал і мають відмінну пам'ять. Крім того, вони тільки починають осягати загальну структуру рідної мови і тому не майже відсутнім є явище інтерференції. Також важливо відзначити, що саме на початковому ступені навчання відбувається становлення особистості молодшого школяра, виявлення та розвиток його здібностей, формування навчальних навичок та оволодіння елементами культури мови та поведінки. А уроки іноземної мови значно сприяють цьому розвитку.

Однією із важливих проблем сучасної методики є специфіка навчання граматики іноземної мови у початковій школі в умовах використання комунікативного підходу. Слід зауважити, що молодші школярі ще не володіють категоріальним інструментарієм граматики рідної мови. Тому навчання цього елемента мовної системи має відбуватися імпліцитно, без використання складної термінології, а також в інтеграції з іншими мовленнєвими аспектами, зокрема лексикою. Тож важливо напрацювати методичні підходи, які б забезпечили своєрідну сугестію, сприйняття граматики як органічної частини мови, що вивчається. Пошук нових підходів до навчання граматики у початковій школі визначає важливість та

актуальність дослідження даної проблеми. У роботі розглядаються основні способи навчання граматики англійської мови в умовах комунікативного підходу, пропонується докладний аналіз одного з іноземних НМК Wonderland Junior A з розробкою планів-конспектів уроків.

Мета даного дослідження полягає у тому, щоб на основі аналізу сучасних публікацій з методики, педагогіки та психології теоретично обґрунтувати та довести ефективність застосування комунікативного підходу у навчанні граматики англійської мови учнів початкових класів.

Для досягнення мети було поставлено такі завдання:

- проаналізувати психолого-педагогічну та методичну літературу, яка пов'язана із темою дослідження;
- дати загальну характеристику особливостей та цілей навчання англійської мови у початковій школі;
- визначити роль граматики на уроках англійської мови у початкових класах;
- розглянути окремі методи та прийоми, що використовуються для навчання граматиці в межах комунікативного підходу;
- проаналізувати НМК “Wonderland Junior A”, виявивши специфіку подачі граматичної інформації;
- скласти плани-конспекти уроків на основі даного НМК і апробувати їх в ході пробного навчання учнів.

Об'єктом нашого дослідження є процес навчання граматики англійської. Предметом дослідження є методичні прийоми та комунікативні техніки, які забезпечують ефективне навчання граматики у початковій школі.

В якості гіпотези висувається наступне положення:

Застосування комунікативного підходу у навчанні граматичного аспекту мови сприятиме ефективному формуванню граматичних навичок у дітей молодшого шкільного віку.

У ході дослідження були використані методи аналізу наукової та методичної літератури, метод синтезу отриманої інформації та метод

педагогічного експерименту.

Теоретичне значення роботи полягає в узагальненні наукової інформації щодо навчання граматики для молодших школярів в контексті комунікативного підходу. Практичне значення роботи полягає у розробці конспектів уроків, які можуть надалі використовуватися при навчанні англійської мови учнів початкової школи як вчителями-предметниками, так і студентами-практикантами.

Дослідження складається з вступу, трьох розділів, висновків та списку використаної літератури.

ВИСНОВКИ

Вміння спілкуватись іноземною мовою передбачає не лише наявність певних знань, але і сформованість цілої низки навичок-автоматизмів, які реалізуються для досягнення комунікативної мети. Граматика є своєрідною «сполучною тканиною», яка зв'язує мовлення і полегшує його розуміння. Арсенал граматичних моделей будь-якої мови є надзвичайно багатим, а звід граматичних правил тієї чи іншої мови може займати сотні сторінок і обов'язково міститиме велику кількість складних термінів. Однак у початковій школі навчання граматики не може відбуватися через аналіз правил та вивчення понять. Тож сучасна методика ставить перед собою завдання формувати імпліцитні засоби засвоєння граматики дітьми молодшого шкільного віку. У цьому дослідженні було здійснено спробу аналізу сучасних підходів до вивчення граматики, які придатні для використання на уроках іноземної мови у початковій школі в контексті комунікативного підходу.

Навчаючи дітей іноземної мови слід враховувати особливості перебігу їх емоційних та пізнавальних процесів. В основі навчання іноземних мов мають перебувати такі типи взаємодії дорослого та дитини, які допомагають активувати механізми мимовільної пам'яті та уваги – гра, спільна праця, пізнання спілкування. Аналіз досліджень вітчизняних та іноземних фахівців у галузі методики показав, що оптимальним часом для початку навчання ІМ є вік від 5 до 8 років, коли лексична і граматична системи рідної мови вже досить добре засвоєна. Крім того, у дітей до цього моменту вже формується досвід освоєння мови, адже до цього часу вони проходять у своєму розвитку так званий етап надгенералізації – процесу при якому словосполучення та фрази будуються за аналогією з вже відомими. Тобто діти можуть не просто знайомитися з новими словами чи граматичними конструкціями, але й інтуїтивно знаходити різні закономірності під час навчання, що є важливою

здатністю при освоєнні іноземної мови. Варто також враховувати стиль сприйняття дитини. Так, діти аудіального типу краще сприймають інформацію на слух; візуального типу повинні бачити перед собою зображення; кінестетичного – легше засвоюють матеріал у практичній діяльності. Уява дітей у цьому віці досить розвинута, вона має не лише відтворювальний, а й творчий характер, тому доцільно працювати із навчальними матеріалами, які містять цікаві історії з казковими персонажами.

Основним завданням педагога у початковій школі є формування в учнів мотивації до вивчення мови. Для досягнення цієї мети вчитель може відзначати успіхи учнів, використовуючи техніки формувального оцінювання, часто змінювати під час уроків види діяльності, але стежити за їх взаємозв'язком, чергувати активну і пасивну діяльність, а для відпрацювання та запам'ятовування різноманітної інформації використовувати гру. Важливо послуговуватися великою кількістю наочних матеріалів, завжди ілюструвати тексти аудіоматеріалами та давати учням можливість візуалізувати вивчений матеріал, створювати міні-проекти своїми руками.

Комунікативно-діяльнісний та дитиноцентричний підходи формують основний інструментарій, який використовується у Новій українській школі, адже завдяки йому відбувається формування в учнів мовленнєвої компетенції. При використанні комунікативного підходу необхідно враховувати такі положення:

- весь матеріал, що вивчається, повинен мати безпосереднє комунікативне значення для дитини, тобто повинен бути максимально наближеним до дійсності. Автори навчально-методичних комплексів обирають передусім теми, які пов'язані з життєвим повсякденням молодшого школяра, приміром «Сім'я», «Школа», «Погода» тощо;

- з перших занять вчитель веде урок переважно англійською мовою, максимально використовуючи безперекладну семантизацію нових слів (пояснення за допомогою малюнків, жестів і пантоміми чи демонстрації реальних об'єктів). При цьому допускається використання рідної мови,

зокрема для перекладу окремих слів і фраз, що є важкими для розуміння учнів певного віку, а також для надання інструкцій щодо взаємодії у грі чи дисципліни у класі. Пояснення граматичних моделей відбувається індуктивно, тобто на основі зразків мовлення – коротких діалогів, пісень чи віршів, які ретельно опрацьовуються на початку уроку. Вчитель уникає прямого роз'яснення правила, натомість повинен використати підхід «guideddiscovery», тобто керованого відкриття. Спрямовуючи увагу учнів на випадки використання нової граматичної конструкції, правило її використання формулюється колективно. При цьому вчитель виконує роль модератора, узагальнюючи ідеї та здогадки учнів. Будь-які пояснення підкріплюються великою кількістю наочних матеріалів;

- урок будується не на особистості вчителя, а на діяльності учнів. Вчитель-фасилітатор лише спрямовує та коригує цю діяльність. Комунікативна спрямованість уроку передбачає також, що мовлення вчителя складає не більше 20% навчального часу на уроці;

- обов'язковою умовою є автентичний характер матеріалів, що використовуються. Для цього слід звертати особливу увагу на вибір навчально-методичних комплексів, використовувати весь асортимент додаткових матеріалів, які пропонує НМК (аудіосупровід, наочність, настільні ігри, матеріали для міні-проектів тощо);

- навчання є особистісно-орієнтованим. Учень в будь-якій ситуації висловлює свою думку щодо актуальних для нього тем, розповідає про себе, свої інтереси;

- активно застосовується парна і групова робота, учні залучаються до вибору матеріалів та процесу оцінювання, використовуються сучасні цифрові інструменти, запроваджується інклюзивний підхід до навчального процесу;

- опанування граматичних конструкцій може відбуватися через заучування готових зразків мовлення (chunks).

- Можна сформулювати наступний короткий список правил

комунікативного підходу:

- відзначати будь-які успіхи учнів;
- часто міняти види діяльності, але слідкувати за їх взаємозв'язком;
- чергувати активну діяльність із пасивною;
- користуватися великою кількістю наочних матеріалів;
- давати учням можливість візуалізувати вивчений матеріал власноруч;
- використовувати гру як основний метод для повторення та заучування інформації.

Сьогодні ведуться активні дискусії щодо ролі граматики як складової комунікативної компетенції та її місцем і роллю у викладанні іноземної мови у початковій школі. Було встановлено, що у більшості сучасних підручників грамика подається у лексичному контексті. У НМК з комунікативною спрямованістю граматичні конструкції спершу вводяться у монологіях чи діалогах, а процес її освоєння, як вже зазначалося є індуктивним. Також важливо зауважити, що опанування морфології і синтаксису як складових частин граматики нерозривно пов'язане із вивчення та закріпленням тематичної лексики. Такий підхід до навчання граматики називають інтегрованим або холістичним. Ключовим для формування якісних граматичних навичок є повторення – варто постійно повертатись до пройденого матеріалу, а під час вивчення нової конструкції забезпечити достатню кількість вправ для її відпрацювання.

Навчання граматики в сучасній школі передбачає використання передових комунікативних стратегій. В контексті нашого дослідження ми розглянули декілька з них. Це вже загаданий *guided discovery approach*, коли правила граматики не пояснюються напряму, а виводяться учнями зі зразків мовлення, представлених на уроці. За необхідності можна використати також підхід *Presentation Practice Production*. Він складається з трьох етапів. На першому етапі застосовуються найбільш комунікативно-спрямовані методи презентації граматичного явища (наприклад, історії-комікси або намальовані

на дошці картинки; можна також використати аудіо- або відеозаписи, флешкартки та реальні предмети, з якими можна розіграти сценку) [36, с. 121].

Другий етап називається практичним (practice). На цій стадії учні, освоївши новий матеріал усно, поступово переходять до його відпрацювання, тобто відбувається, так званий, drilling (від англ. вправляння, цей термін використовується для позначення тренування за допомогою повторюваних вправ). Існує безліч завдань, які можуть бути використані на даному етапі. До них можна віднести: заповнення пропусків, співвіднесення речень з малюнками, складання речень з переплутаних частин, зміна готових речень, і такі ігри як «Пелманізм» (знайди дві однакові картки шляхом перевертання), «Хрестики-нулики» та ін. На цій стадії дуже важлива варіативність завдань, оскільки вчителем ставиться конкретна мета вироблення в учнів навички активного розпізнавання та вживання конструкції у різних контекстах [36, с. 122].

На завершальному етапі активного використання (production) учні мають вивести відпрацьоване правило у мовлення. Для відпрацювання моделей найбільш доречними для початкової школи будуть групові завдання на створення власних діалогів, так звані настільні «ігри-бродилки», де за допомогою фішок і кубика дитина просувається від старту до фінішу, завдання на порівняння двох картинок, ігри на заповнення інформаційних лакун (information gaps), завдання з персоналізацією і т. д.

Ще один підхід для ефективного засвоєння граматичної інформації має назву Total Physical Response або метод повного фізичного реагування. Це спосіб запам'ятовування нового матеріалу через жести, міміку та виконання команд. Оскільки у дітей молодшого шкільного віку переважає наочно-образне мислення, їм набагато простіше запам'ятати що-небудь через картинку, образ чи жест, а саме ці елементи і визначають суть TPR. Елементами TPR при вивченні граматики може стати виконання команд вчителя, розігрування сценок, інсценізації, різноманітні ігри, як наприклад

комунікативна гра Simon Says, шаради та ін.

З четвертого класу можна також застосовувати підхід learning by teaching, коли сам учень перебирає на себе роль вчителя. Всі описані підходи ми намагалися використати у власних уроках із використанням НМК «Wonderland Junior A». Авторами цього НМК є Крістіана Бруні, Енн Ворел і Сенді Зервас, він був вперше опублікований у 2005 році англійським видавництвом Pearson і декілька раз перевидавався. На сторінках підручника дітей супроводжують герої таких мультиплікаційних фільмів як «Попелюшка», «Історія іграшок», «Корпорація монстрів», «Король Лев» та ін. Аналіз цього НМК показав, що він дозволяє:

- розвинути у молодших школярів позитивне ставлення до англійської мови за допомогою цікавих для цього віку тем і завдань;
- забезпечити ефективне відпрацювання нового матеріалу через великий спектр завдань, розрахованих на самостійну роботу, роботу в парах та роботу в групах;
- активізувати в учнів різні типи пам'яті та сприйняття;
- допомогти учням створити лексичну та граматичну бази, за допомогою яких вони можуть успішно продовжувати вивчення англійської мови.

Кожен із 12 уроків у цьому НМК ділиться на 3 частини: «а», «b», «с». У частині «а» відбувається презентація та відпрацювання ключової лексики. Частина «b» призначена для розвитку навичок reading (читання), listening (аудіювання), speaking (говоріння). Вона є барвистим розворотом з 4 різними завданнями (наприклад, «дайте ствердну відповідь чи заперечте», «з'єднайте слово з правильним реченням», «прослухайте та обведіть правильну відповідь»). Більшість розвороту займає картинка з героями «Disney» та безліччю невеликих предметів-деталей, які можна використати для комунікативної практики. Частина «с» присвячена докладнішому опрацюванню граматичного матеріалу. Цей НМК відповідає основним вимогам до навчання ІМ у початковій школі: він чітко орієнтований на мету

навчання, адаптований до різних типів пам'яті та сприйняття, підвищує мотивацію пізнавальної активності, сприяє творчості та вихованню особистості, що навчається самостійно та прагне самовдосконалення.

Експериментальна частина дослідження була проведена на базі навчально-лінгвістичного центру "NLE – New Life Experience", де всі педагоги працюють виключно в межах комунікативного підходу. Для дослідно-експериментальної роботи було обрано групу учнів першого класу, яка складається із 6 осіб (3 хлопчики, 3 дівчинки) 6-7 років. Автором запропоновано у роботі конспект уроків із практичними коментарями щодо ходу роботи та специфіки оцінювання.

Серія уроків за представленими планами-конспектами проводилася 02.02.2022, 04.02.2022, 09.02.2022 та 11.02.2022. В ході дослідження було реалізовано констатуючий педагогічний експеримент. За результатами навчання ми стежили за допомогою перевірочних робіт. На заключному уроці учні написали контрольний тест. За результатами тесту 3 особи припустилися 1-2 незначних орфографічних помилок. 2 особи припустилися 1 орфографічної та 1 граматичної помилки. 1 людина припустилася 3 орфографічних та 1 граматичної помилки. При цьому в усних вправах граматичних помилок учні не допускали. Якщо взяти до уваги вік учнів та їх досвід вивчення іноземних мов, то результати тесту показують досить високий рівень засвоєння учнями цієї теми.

Експеримент показав, що учні виявляють підвищений інтерес до завдань, заснованих на методах TPR та learning by teaching. Метод TPR (діти за допомогою жестів вчать прийменники місця, а потім стають на місце вчителя, беручи до рук коробку та іграшку) більше сподобався хлопчикам, які радо показали свої акторські дані. А ось дівчатка віддали перевагу методу learning by teaching (діти самостійно обирали гру і самі проводили та судили їх), завдяки якому їм вдалося виявити свої лідерські якості. Також нами було зазначено, що під час всіх видів самостійної роботи учні користувалися жестами, які ми використовуємо у межах методу TPR. Метод PPP учнями не

був помічений, але саме завдяки йому нам вдалося побудувати граматичний матеріал так, щоб учні змогли без проблем навчитися говорити про місцезнаходження предметів. Слід також зауважити позитивну роль роботи в парах, яка допомагає учням тренувати отримані граматичні навички в комфортному діалозі з однолітками, а не лише у фронтальній роботі з учителем. Діти, які відпрацьовували граматичну тему «Прийменники місця» з батьками, припустилися меншої кількості помилок у всіх перевірочних вправах та під час контрольного тестування. Звідси можна зробити висновок, що для кращого засвоєння матеріалу дуже важливою є підтримка з боку батьків, які можуть допомогти через створення додаткових комунікативних ситуацій поза школою.

Таким чином, вивчення граматики у початковій школі повинно відбуватись в мовленнєвому контексті та паралельно з опануванням лексичної сторони мови. Арсенал граматичних конструкцій, що вивчається має формуватись за критеріями частотності використання та функціональної універсальності. Граматичні конструкції не пояснюються вчителем у вигляді лекції, їх значення та специфіка використання виводяться учнями аналітично після роботи із текстами, що містять нові граматичні одиниці. При цьому використовуються комунікативні прийоми повного фізичного реагування, навчання через пояснення. Обов'язковою умовою ефективного засвоєння граматичних моделей є проходження стадій презентації, практики через різнотипні вправи рецептивно-репродуктивного типу та самостійне використання моделі. Ефективність навчання зростає за умов використання парної та групової роботи, ігрової форми навчання, великої кількості наочності. Обов'язковою умовою довготривалого запам'ятовування та автоматичного використання граматичного матеріалу є регулярне повторення. Одним із способів вивчення граматики може бути розмова, коли вже відомі зразки мовлення трансформуються або доповнюються новими елементами. Багатократне повторення таких змін дозволить показати трансформаційний потенціал граматичної конструкції. Після рецептивного етапу можна

переходити до самостійного продукування нових моделей самим учнем. Важливо також зауважити, що граматична інформація на початковому етапі засвоюється без використання термінології.

Думається, що опрацьована у дослідженні модель аналізу НМК може бути використана для аналізу інших підручників. Критичний погляд на навчальні матеріали дозволить вчителю сформувати власний стиль уроку, а також забезпечити використання виключно якісних автентичних засобів навчання.